

GEORGE BANU – EXILUL INTERIOR ȘI VOIAJUL PRINTRE UMBRELE TEATRULUI

Asistent de cercetare științifică, drd. Cosmina Mirabela RADU (PĂUNESCU)
Muzeul Cărții și Exilului Românesc/Universitatea din Craiova

Abstract: *„This archipelago of solitude has no other bond than shared pain. The 20th century was the century of all exiles, external and internal” - declares essayist and theatre critic George Banu, urging for a profound exploration of the complexity of inner exile and fervent passion for theatre. Building upon the concept of inner exile, we analyze how it has influenced and enriched his vision of theatrical art. For Banu, exile is not merely a geographical separation, but an inner quest, a journey through the shadows of theatre in search of identity and profound liberation of the self. Examining his intellectual journey, we discover that Banu has traversed inner exile in a world of ideas and fragments of myth and life. Through his writings, he has transformed this experience into a fascinating journey through the darkness and light of theatre. Paradoxically, inner exile has led him to a profound connection with the theatrical universe, prompting him to seek and explore new dimensions of scenic art and the ceremony of performance. Another essential aspect of Banu's research is the interpretation and unification of various forms of theatre from multiple perspectives. From analyzing classical texts to exploring contemporary theatre, he has approached each performance with a mnemonic vocation. By examining the roles of the actor, director, and audience in the theatrical process, the critic reveals the fervor and complexity of interpretive art, gathering them in numerous written works. In his quest for the „mythical” spectacle of theatre, George Banu has undertaken a captivating journey through the world of stages, highlighting hidden aspects of the theatrical experience and the great theatre directors. Through his analyses, he reveals not only the beauty and significance of theatrical pieces, but also their power to connect and transform, summoning them to an imaginary assembly.*
Keywords: *Nostalgia of Words, Theatre, George Banu, Interpretation, Journey, Mnemonic*

George Banu, „autor al unei opere vaste prin numărul volumelor publicate și prin diversitatea lor tematică, el e un poet prin frumusețea mereu emoționantă a textelor eseistice și un filozof printre exegeții scrierilor și montărilor dramaturgice”,¹ a văzut lumina zilei într-o zi de iunie, 22, a anului 1943, la București, ca fiu al unui „doctor singur, care citea Mallarmé la Buzău. Era un fel de doctor cehovian”². Cehovian pentru că Cehov a fost un punct radiant în scrierile criticului de teatru, fiind confluent cu modul de percepere și de interpretare a subtilităților și a complexităților psihologice din teatru sau din interpretarea scenică. Captivat ca într-

¹ Alina Ledeanu, „Darul”. În *Secolul 21, George Banu Contemporanul Nostru*, Vol. I, din 7-12/2019, p. 7.

² Monica Andronescu, „«Cea mai frumoasă călătorie n-am făcut-o! O aștept mereu». George Banu”. În *Nottara.ro*, 22.06.2024, <https://www.nottara.ro/perspective/cea-mai-frumoasa-calatorie-n-am-facut-o-o-astept-mereu-george-banu/>, [accesat în data de 22.06.2024].

o altă dimensiune, în sălile de teatru ale lumii, George Banu a petrecut cele mai intense momente, comprimând timpul și ideile, desăvârșind, la cel mai înalt nivel, o întreagă și unică operă dedicată criticii teatrale.

Singur la părinți, fără „frați, surori, veri – n-am avut decât părinți, bunici și soție”³, și-a petrecut copilăria și adolescența într-un oraș de provincie, în Buzău, oraș *bacovian* – cum îl numește în diferite ocazii criticul de teatru, făcând parte dintr-o *lume restrânsă*, configurație familială privită mai degrabă ca o circumstanță care a determinat relații neîncărcate de complexități și ambiguități deseori întâlnite în familiile numeroase. Lipsa unei familii extinse nu a simțit-o ca pe o frustrare, ci ca pe o condiție care a facilitat relații *precise* și necomplicate. Am sesizat o neutralitate emoțională și un echilibru interior specifice teatrologului, frecvent întâlnite pe tot parcursul evoluției individuale, în care simplitatea și claritatea sunt preferate complexității și conflictului.

În volumul *Viața secundă. Comentarii și mărturii despre teatru*, George Banu în dialog cu Mircea Morariu, expune o *radiografie a tatei*, descriind relația glaciară și ambivalentă cu tatăl său, Eugen Banu. Omul de teatru evidențiază principalele trăsături ale părintele său și multitudinea de factori care i-au alcătuit personalitatea pe parcursul anilor petrecuți în casa părintească, între *catharsis* și suprimare. Figura paternă a contribuit enorm la formarea identității copilului Banu, în ciuda faptului că relația tată-fiu a fost marcată de tensiuni și de multe ori culminând cu absența tatălui. Această absență nu a fost una fizică, ci una de neimplicare emoțională, Eugen Banu fiind un model de succes și pasiune, dar neglijând nevoile emoționale ale fiului său. De-a lungul anilor, s-au constituit dinamici complexe familiale care au modelat percepțiile lui Banu, determinându-l să caute refugiu în pasiunea pentru teatru și artă.

Profesionalismul lui Eugen Banu ca medic este contrastat de performanțele sale modeste ca soț și părinte, evidențiind o disjuncție între viața profesională și cea familială, considerat „un soț mediocru” și „un părinte indiferent”: „[...] rareori (n.n. tatăl) mi-a vorbit cu adevărat!”⁴.

În timp ce tatăl îi delega soției sarcinile punitive, marcând copilăria lui Banu cu pedepse injuste, medicul manifesta o afecțiune limitată doar pentru propriii părinți, bunicii care l-au consolat pe tânărul George în copilărie. Lipsa de comunicare și ironia constantă din partea tatălui au avut o influență semnificativă asupra lui Banu, determinându-l să evite perpetuarea acestor greșeli prin decizia de a nu avea copii. Totuși, tatăl este apreciat pentru pasiunea sa consecventă pentru arte, arătând o fațetă talentată și intuitivă⁵, fiind cel care i-a transmis copilului afinitatea pentru

³ George Banu, „Familia din Rivoli 18”. În *Observator Cultural*, 24.11.2016, <https://www.observatorcultural.ro/articol/familia-din-rivoli-18/>, [accesat în data de 24.06.2024].

⁴ *George Banu în dialog cu Mircea Morariu. Viața secundă: comentarii și mărturii despre teatru*, București, Editura Cheiron, 2016, p. 22.

⁵ George Banu manifestă în copilărie și adolescență dorința nesecată în a obține validarea paternă, sperând să străpungă zidurile tăcerii și să găsească căldura și recunoașterea figurii paterne: „El îi delegase mamei sarcinile punitive, drastic aplicate pe fond de criză tacită a cuplului: eu îi serveam victima expiatorie! [...] Ele convergeau – am înțeles mai târziu, dar aceasta nu m-a consolat – dezamăgirile de viață ale mamei care își pierduse părinții, căreia averea i se naționalizase brutal și pe

artă, muzică, pictură și călătorii. În acest fel, figura tatălui a fost pentru George Banu atât un reper profesional, cât și o sursă de conflict interior, contribuind la conturarea unui parcurs de viață plin de nuanțe și contradicții.

George Banu evocă în mod elocvent un paradox din copilăria sa, unde agitația și vitalitatea nu erau sinonime cu răsfățul, ci mai degrabă cu o energie constructivă, canalizată spre lectură și prietenii. Această energie era echilibrată de o disciplină strictă impusă de părinți, ajustând proporțiile dintre libertatea copilăriei și rigorile impuse de mediul familial. Această combinație între dinamism și constrângere a modelat în mod fundamental personalitatea sa, pregătindu-l pentru exigențele vieții: „Eram un copil destul de agitat, dar cred că în sensul bun, nu eram răsfățat, părinții mei au fost duri cu mine. Eram vital, mă bucuram de lucruri, citeam, aveam prieteni. A fost o copilărie liberă, dar sub presiunea sancțiunilor familiale.”⁶

Educația riguroasă impusă de părinții săi este percepută ca un răspuns la presiunile sociale și economice ale epocii. Însă, proveniența burgheză a copilului Banu și teama de eșec au culminat cu o insistență asupra competitivității. Tot aici, recunoaștem o situație complexă în care apartenența la o clasă socială privilegiată implică și o responsabilitate sporită în a dovedi competența. Tatăl, medic, și mama, fostă proprietară de pământ, au oferit nu doar suport material, dar și un cadru de exigență morală și intelectuală:

„Am avut o educație strictă, născută din teama că n-o să reușesc, pentru că eram copil burghez. Ca să sperii că reușești aveai nevoie să fii foarte bun, atunci când proveneai dintr-o familie burgheză. Tatăl meu era doctor, iar mama avusese o proprietate importantă, era considerată fostă moșierită. De-asta părinții mei au insistat să fiu competitiv”⁷.

A copilărit la Buzău, tot aici i-au crescut *aripi*, se va reîntoarce decenii mai târziu, însă, *orașul copilăriei* va fi *mut*, simțindu-l ca fiind un „oraș căruia nu-i aparținam”, „ca semnele neelocvente ale unui timp stins”, va experimenta „sentimentul unei înstrăinări”, întrebându-se: „Am trăit oare aici, [...]?” „[...] și de aceea la Buzău am rămas străin!”⁸.

Relația cu profesorii, în special cu cei care i-au insuflat valori morale, a avut impact asupra formării lui George Banu. În mod definitiv, profesorul de rusă, Boris Guja, calificat ca „*disident*”, a fost un far moral, învățându-i pe elevi despre demnitate într-un context represiv. Această educație morală a fost antidotul constrângerilor exterioare, oferindu-i tânărului Banu o busolă etică în vremuri de adversitate:

„În schimb, am avut o relație specială cu anumiți profesori, care au însemnat valori morale și asta cred că e foarte important. Unul dintre ei a fost profesorul meu de

care soțul o dezamăgea. N-am meritat pedepsele de atunci! Ele nu m-au ajutat, ci mai degrabă m-au deformat. Azi, le înțeleg rațiunea, dar nu le iert injustiția.” - Monica Andronescu, *art.cit.*

⁶ Monica Andronescu, „Cea mai frumoasă călătorie n-am făcut-o! O aștept mereu”. George Banu”. În *Nottara.ro*, 22.06.2024, <https://www.nottara.ro/perspective/cea-mai-frumoasa-calatorie-n-am-facut-o-o-astept-mereu-george-banu/>, [accesat în data de 22.06.2024].

⁷ *Ibidem*.

⁸ George Banu, *Parisul personal autobiografie urbană*, București, Editura Nemira, 2013, pp. 9-12.

rusă, un disident, care ne-a învățat cum să fim demni și care ne-a învățat lucruri extrem de violente la epoca aceea într-o școală”⁹.

Raportul între limbajul cotidian și cel literar, transmis de profesorul său de rusă, a fost o lecție importantă pentru elevul de odinioară. Se discerne această capacitate de abordare lingvistică care a fost covârșitoare pentru evaluarea și stabilirea normelor culturale. Într-o perioadă marcată de uniformitate și superficialitate, lecturându-l pe Pușkin și Gogol la vârsta de 13 ani, insuflă o maturitate precoce și angajamentul față de valorile culturale autentice. Confuzia mamei sale subliniază discrepanța dintre așteptările sociale și pasiunea tânărului pentru cultura majoră¹⁰.

„Cetățean al lumii”¹¹, George Banu își face debutul în lumea teatrului la o vârstă fragedă. Restricțiile familiale, care nu îi permiteau să participe la petreceri, l-au direcționat către o activitate creativă și constructivă - teatrul de amatori. Acest fapt relevă modul în care elementele de coercitivitate au deschis căi neașteptate și deseori fructuoase în voiajul existențial al teatrologului:

„Da, nenorocirea de acolo a început. Părinții mei nu prea mă lăsau să ies pe la petreceri și atunci m-am afiliat unei echipe de teatru de amatori conduse de un instructor foarte simpatic și am făcut primii pași cu o piesă care se chema «Ecatarina Teodoroiu» și eu jucam un colonel care era un trădător. Aveam vreo 15 ani. Și-mi plăcea foarte tare să recit. De aici mi-a venit ideea să mă prezint la Institut la București”¹².

În primul rând, folosirea termenului „nenorocirea” într-un mod aparent ironic denotă o conștientizare retrospectivă a începutului unei pasiuni care avea să devină definitivă. Această „nenorocire” este de fapt un punct de cotitură, marcând începutul unei cariere impresionante.

De asemenea, plăcerea de a recita, amintită de George Banu, a fost, fără îndoială, o componentă cheie în succesul său ca eseist și critic de teatru, permițându-i să abordeze textele dramatice cu o sensibilitate și o profunzime aparte. Această primă experiență a fost catalizatorul care i-a insuflat încrederea și pasiunea necesare pentru a urma o carieră în teatru, culminând cu decizia de a urma cursurile

⁹ Monica Andronescu, *art. cit.*

¹⁰ Această pasiune a devenit o constantă în viața sa, îmbogățindu-i perspectivele și contribuind la formarea sa intelectuală: „De exemplu, el ne-a spus să nu confundăm limba pe care o vorbesc soldații ruși din garnizoană cu limba scriitorilor ruși. Și asta e o frază care m-a însoțit ani de zile. Și acum în Franța îmi dau seama că nu trebuie confundată limba mitocanilor francezi cu limba scriitorilor francezi, care e atât de muzicală. Acest profesor ne-a învățat să citim Pușkin. Și Gogol. Aveam 13 ani. Iar mama nu înțelegea de ce eu, la 13 ani, mă ocupam doar de lecțiile de rusă”. - Monica Andronescu, „Cea mai frumoasă călătorie n-am făcut-o! O aștept mereu”. George Banu”. În *Nottara.ro*, 22.06.2024, <https://www.nottara.ro/perspective/cea-mai-frumoasa-calatorie-n-am-facut-o-o-astept-mereu-george-banu/>, [accesat în data de 22.06.2024].

¹¹ Astfel îl numește Alina Ledeanu, în articolul „Darul”, în *Secolul 21*: „Cetățean al lumii, legat deopotrivă de România și de Franța, [...]” Această identitate duală, de cetățean al lumii legat deopotrivă de România și de Franța, i-a permis lui George Banu să adopte o perspectivă unică și profundă asupra artei teatrale.

¹² Monica Andronescu, *art. cit.*

Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale“ din București, în cadrul secției de teatrologie-filmologie.

În același interviu¹³, George Banu povestește despre parcursul său formativ în lumea teatrului, despre plăcerea de a rosti și de a juca, dar și despre stângăcia în interpretarea altor personaje. Decizia lui Radu Penciulescu, „cu un geniu de necrezut”, de a-l distribui pe Banu la critică și pe Andrei Șerban la regie, a fost o recunoaștere care armoniza aptitudinile lor diferite, dar recognoscibile, influențând direcția carierei lor. Cei trei ani de actorie *dureroși*, au fost o perioadă de confruntare cu limitele și neputințele proprii, forțându-l pe tânărul Banu să-și reevalueze aspirațiile.

Astfel, experiențele dureroase și eșecurile asumate au fost transformate în resurse valoroase pentru cariera de critic și teoretician teatral, demonstrând că limitele personale pot deveni surse de inspirație „pentru un critic fascinat de paradoxurile existenței și ale teatrului, cum este George Banu”¹⁴.

Odată părăsind Buzăul „orașul copilăriei și al adolescenței mele și unde stăteau tata și cu mama”¹⁵ și ajuns în București, pentru începerea cursurilor în cadrul I.A.T.C. „I.L.Caragiale”, proaspătul student de acum, participă la premiera spectacolului *Cum va place* a lui Shakespeare, în regia lui Liviu Ciulei¹⁶. Întâlnirea cu piesa lui Ciulei marchează un moment particular în experiența tânărului, reprezentând o experiență totală, înscrisă în memoria afectivă a acestuia, care avea să îl definească în întreg scenariu personal. Prin această reprezentație, el este introdus într-o atmosferă de libertate artistică, deschizând porțile unui orizont cultural care îi promite descoperiri și revelații: „Memoria imaginară a teatrului mi-a apărut în acea seară ca un prim pas către libertatea în teatru”¹⁷.

Teatrologul George Banu și-a făcut debutul literar în revista *Secolul XX* în anul 1968, după terminarea facultății și a părăsit redacția pentru a ocupa un post de asistent la Institutul de artă teatrală și cinematografică din București. *Secolul XX* nu a fost doar un mijloc de publicare al primelor rânduri pentru Banu, ci un laborator de formare intelectuală sub îndrumarea vizionară a maestrului Dan Hăulică, redactor-șef al revistei de cultură: „*Secolul XX* m-a format și acolo am debutat cu un eseu consacrat teatrului european, al cărui prim cititor și comentator a fost Andrei Șerban”¹⁸. Această primă lucrare, eseu dedicat teatrului european, dezvăluie încă de la început orientarea lui George Banu către o analiză cosmopolită a fenomenului teatral și nu numai. Andrei Șerban, coleg de facultate și prieten apropiat, a fost primul cititor și critic al lucrărilor lui Banu, cei doi având o colaborare constantă, formând

¹³ Ibidem.

¹⁴ *Aproape de scenă: George Banu. Eseuri și mărturii*, coordonatori Iulian Boldea și Ștefania Pop-Curșeu, București, Ed. Curtea Veche, 2013, p. 7.

¹⁵ Silvian-Nicolae Florea, *George Banu, portretist al marilor creatori de teatru*, publicat 12.2018, teză de doctorat, <https://www.arteiasi.ro/wp-content/uploads/2018/11/rezumato.pdf>, [accesat în data de 22.06.2024].

¹⁶ George Banu, *Teatrul memoriei*, București, Editura Univers, 1993, p. 42.

¹⁷ Ibidem, p. 43.

¹⁸ *George Banu în dialog cu Mircea Morariu. Viața secundă: comentarii și mărturii despre teatru*, București, Editura Cheiron, 2016, p. 37.

o simbioză intelectuală nemăiîntâlnită. Fiecare a reprezentat pentru celălalt o sursă continuă de inspirație și cunoaștere.

Criticul de teatru, erudit și introspectiv, își amintește cât de mare a fost influența revistei *Secolul XX* și a mentorilor lui asupra dezvoltării sale intelectuale. Accesul la autori și idei până atunci necunoscute sau cenzurate, dar și dialogul continuu cu o serie de contemporani de seamă, au reprezentat factori decisivi în evoluția sa ca scriitor și om. În această manieră, o echipă de tineri talentați sub coordonarea lui Dan Hăulică, a clădit o veritabilă conexiune spre lumi inaccesibile altfel, oferindu-le intelectualilor români oportunitatea de a se conecta cu mari autori și idei grandioase din afara granițelor naționale într-un timp al *ezitărilor* sub regim comunist.¹⁹

„Este singurul critic de teatru român care a ajuns la Sorbona și între membrii de onoare ai Academiei Române”.²⁰ În această manieră îl introduce Daniela Zeca Buzura pe autorul *Teatrului memoriei*, episod memorabil pentru expunerile biografice și motivele care au condus la plecarea acestuia din România în anul 1973 și făurirea unei noi vieți la Paris, alături de reprezentanți de seamă ai culturii românești: Cioran, Ionesco, Eliade.

Vara anului 1971 se înscrie în memoria scriitorului ca fiind un moment de cotitură în viața acestuia și a contemporanilor săi, declanșând un lung șir de evenimente ireversibile. Pe plaja din 2 Mai, alături de Ovidiu Moldovan, tânărul citind *Scânteia*, conștientizează impactul devastator pe care îl aduceau *Tezele din iulie* ale lui Ceaușescu. Din acest moment se deschide drumul către o nouă viață, iar George Banu are *revelația tragediei*, o conștientizare imediată a faptului că libertatea existențială și autonomia creativă îi vor fi îngădite în acest context politic opresiv al anilor '70. Abrupt, înțelege dimensiunea reală a represiunii politice care urma să se intensifice. Conformare sau exil? Devine conștient că dacă nu acționează imediat, nu va mai avea ocazia să plece niciodată.

Împărtășește cu ceilalți colegi și prieteni sentimentul de *ruptură*, spunându-le: „Se trage clopotul peste '68-ul nostru!”²¹, culminând cu apusul unei epoci de relativă deschidere, făcând referire la Primăvara de la Praga din 1968²² și la efemerul optimism pe care aceasta l-a inspirat în toată Europa de Est. Decizia sa și a altor intelectuali de a emigra se convertește în dublu plan: într-o reacție omogenă în fața presiunilor politice, precum și în afirmarea necesității de a-și căuta libertățile și zona

¹⁹ Despre această perioadă, George Banu povestește cu nostalgie și recunoștință: „[...] revista *Secolul XX* ne permitea accesul la universuri străine, la autori ignorați. [...] Dan Hăulică a impus-o ca referință vitală în peisajul culturii române” - *George Banu în dialog cu Mircea Morariu. Viața secundă: comentarii și mărturii despre teatru*, București, Editura Cheiron, 2016, p. 37.

²⁰ Daniela Zeca Buzura, Ediția emisiunii „Mic dejun cu un campion: George (Georges) Banu” la TVR 2, difuzată - 15 octombrie 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=-NwVFc160Qw/>, [accesat în data de 24.06.2024].

²¹ *Ibidem*.

²² Primăvara de la Praga (în cehă Pražské jaro, în slovacă Pražská jar) a rămas un simbol puternic al speranței și al rezistenței împotriva totalitarismului, inspirând generații întregi de intelectuali și artiști din Europa de Est să lupte pentru libertatea de expresie și reforme democratice, chiar și în fața reprimării brutale.

propice pentru dezvoltare intelectuală și creativă. Astfel, depășind frontierele de orice tip, „atrași ca fluturii de noapte, ei se vor îndrepta toți spre «lumina» Parisului”²³, „[...] absorbiți de acest *orizont de așteptare* pe care îl localizau la Paris”²⁴.

„În profesiunea de critic, printr-un hazard a cărui sursă am uitat-o, am debutat la *Scânteia tineretului* [...]”²⁵, contrar faptului că autorul nu își amintea exact cum a ajuns să deuteze în profesia de critic de teatru, sublinia elementul de întâmplare care a schimbat fără echivoc parcursul profesional al acestuia. Între anii 1969-1973, George Banu a adus contribuții semnificative în revistele *Contemporanul*, *Scânteia tineretului*, *Secolul XX*, *Romania literară* și *Tribuna*.

Înainte de a pleca din țară, George Banu s-a dedicat zi și noapte, în casa din Cotroceni a părinților săi, muncind asiduu și transformându-și visul într-o realitate palpabilă, scrierea și publicarea volumului *Arta teatrului: studii teoretice și antologie de texte*. Prin acest demers, tânărul pasionat și-a însușit o bază solidă de cunoștințe teatrale care va reprezenta punctul de plecare în formarea viitorului pedagog la Paris. S-a documentat riguros, a sintetizat tot ceea ce era de referință pentru domeniul esteticii teatrale, concentrându-se pe sfârșitul de secol XIX și secol XX - secvențe temporale pentru amplitudinea teatrului modern. Lucrând fără oprire, în căutarea împlinirii, a descoperit o înclinație vie pentru teatralitate, evoluția teatrului modern și reformarea gândirii teatrale. Banu și-a construit o fundație teoretică robustă care cuprindea diferite aspecte ale teatrului, contribuind semnificativ la evoluția esteticii teatrale. Antologia *Arta teatrului, carte binecuvântată*, semnată alături de Mihaela Tonitza-Iordache, a fost publicată și tradusă în limba franceză. Ulterior, ca recunoaștere a muncii depuse, *manualul* a apărut și în revista Academiei și „s-a constituit în referință principală pentru generații întregi de studenți”²⁶, George Banu mărturisindu-i lui Mircea Morariu că „acest text mi-a servit de pașaport de intrare la Sorbona, la cel mai reputat departament de studii teatrale”²⁷.

În data de 17 noiembrie 1973, George Banu își susține teza de doctorat *Modurile comunicării teatrale în secolul XX*, sub îndrumarea profesorului Ion Toboșaru, estetician și teatrolog, personalitate notabilă care a redefinit înțelegerea regiei teatrale și a criticii dramatice. În această lucrare, tânărul Banu a sintetizat principalele moduri de comunicare teatrală ale secolului XX²⁸.

În iarna anului 1973, pe 29 decembrie, George Banu părăsește o întreagă lume și inițiază călătoria fără drum de întoarcere, cu „o valiză superbă plină de conserve

²³ George Banu, „Pictorii români și călătoria la Paris”. În *Observator Cultural*, 20.12.2019, <https://www.observatorcultural.ro/articol/pictorii-romani-si-calatoria-la-paris/>, [accesat în data de 25.06.2024].

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *George Banu în dialog cu Mircea Morariu. Viața secundă: comentarii și mărturii despre teatru*, București, Editura Cheiron, 2016, p. 46.

²⁶ *Ibidem*, p. 8.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ Fundația LÖWENDAL, „Omăgiu - George Banu, Titluri universitare în România”. În *Lowendal.ro*, <https://www.lowendal.ro/2023/01/21/george-banu/>, [accesat în data de 20.06.2024], 2023.

și cu 25 de dolari”²⁹ în buzunarul de la haină, în trenul către Franța, ajungând la Paris pe 31 decembrie, zi *mitologică*, după cum o descrie scriitorul, la ora 6:45 dimineața, în Gara de Est³⁰: „Astfel păraseam Gara de Est... Estul, destin al meu, al nostru. Estul legat de speranța Răsăritului convertit de comunism în decepție și depresie colective, [...]”³¹, lăsând în urmă o generație captivă într-o rețea a destinelor similare, parte a unui exod al celor care își căutau libertatea. Gara de Est, simbolizând *poarta de ieșire* dintr-o lume de opresiune și intrarea într-o lume plină de posibilități și libertăți personale. George Banu nu doar că părăsește fizic Estul, dar se debarasează de un destin comun, colectiv, unde cenzura și represiunea erau substituite de un loc încărcat de promisiuni.

La *poarta de ieșire*, Banu este întâmpinat de o prietenă, Annick Marty, care îl va ajuta să-și croiască calea, de acum fiecare pas simbolizând un act de reconstrucție. În aceeași seară, printr-un miracol, merge la Marguerite Duras, pentru a petrece noaptea de Revelion, simțind pentru prima dată o extraordinară libertate, o eliberare a spiritului. Destinul său, încă neclar, va prinde contur prin experiențele trăite într-o lume nouă, diversă. Primii săi pași în Paris sunt presărați cu întâlniri importante, poate predestinate, precum cea cu Peter Brook la un restaurant indian și alți colegii de la Sorbona, alături de care avea să își croiască drumuri viitoare³².

Primirea lui George Banu de către familia Marty, acest *microcosmos parizian*, această punte culturală, și mijlocirea întâlnirii cu Ariane Mnouchkine, figură prominentă a teatrului contemporan, reprezintă mai mult decât simple evenimente biografice. Familia Marty, „inițiatorii asociației Les Amis du Théâtre du Soleil”, făcea parte dintr-un segment specific intelectualității franceze, fiind evidentă conexiunea strânsă a familiei cu nucleul cultural al Parisului. Această familie a semnat *vehiculul* care a condus la împlinirea unui nou destin la Paris, cel al lui George Banu. În contextul universului semiotic, familia Marty poate fi interpretată ca un semn care reprezintă mai mult decât suma părților sale³³.

Așadar, Parisul a devenit nu doar un loc de rezidență, ci un element esențial al creării identității autorului, o *hartă personală*. Patruzeci de ani mai târziu, George Banu va proiecta momentul plecării din România și cel al îmbrățișării Parisului, cu tot ceea ce a inclus, însemnat și transformat în personalitatea acestuia, în tot acest proces de auto-construcție identitară departe de familie, și în formarea rezidentului

²⁹ Monica Andronescu, „Cea mai frumoasă călătorie n-am făcut-o! O aștept mereu». George Banu”. În *Nottara.ro*, <https://www.nottara.ro/perspective/cea-mai-frumoasa-calatorie-n-am-facut-o-o-astept-mereu-george-banu/>, [accesat în data de 22.06.2024], 2024.

³⁰ Daniela Zeca Buzura, Ediția emisiunii „Mic dejun cu un campion: George (Georges) Banu” la TVR 2, <https://www.youtube.com/watch?v=-NwVFc160Qw/>, [accesat în data de 24.06.2024], 2021.

³¹ George Banu, *Parisul personal autobiografie urbană*, București, Editura Nemira, 2013, p.17.

³² Daniela Zeca Buzura, Ediția emisiunii „Mic dejun cu un campion: George (Georges) Banu” la TVR 2, <https://www.youtube.com/watch?v=-NwVFc160Qw/>, [accesat în data de 24.06.2024], 2021.

³³ George Banu, *Parisul personal: autobiografie urbană*, București, Editura Nemira, 2013, p. 19: „Părăseam Gara de Est și eram primit de familia Marty reunită, care, am înțeles mai târziu, reprezenta un microcosmos parizian, mai mult chiar, francez. Părinții sexagenari adoptau o poziție afirmată de stânga, erau implicați în viața culturală, fiind inițiatorii asociației Les Amis du Théâtre du Soleil, la puțin timp după aceea, grație lor, aveam să o cunosc pe Ariane Mnouchkine”.

intim al Parisului. Viitorul profesor a explorat o *reconstituire a sinelui* și un început de la zero care au implicat adaptarea la un nou mediu. O experiență de integrare pe care nu numai că a depășit-o de-a lungul timpului, dar care a căpătat semnificații personale, oferindu-i autorului *Parisului personal autobiografie urbană*, un sentiment de apartenență și stabilitate emoțională. O evoluție pe plan spiritual și profesional în orașul care, în timp, și l-a transformat într-un teritoriu personal: „La Paris am ajuns, un străin, acum patruzeci de ani, dar azi mă recunosc în teritoriul pe care, cu timpul, mi l-am construit. În Parisul public, mi-am desenat un Paris personal.”³⁴ Leitmotivul *dublului* este permanent ancorat în scrierile teoreticianului, un *construct semiotic* dinamic, care îmbogățește textul și semnificațiile, adăugând multiple interpretări conceptuale: „[...] pentru a rămâne astfel dublu: un român la Paris!”³⁵.

Bibliografie

- ANDRONESCU, Monica, „«Cea mai frumoasă călătorie n-am făcut-o! O aștept mereu». George Banu”. În Nottara.ro, <https://www.nottara.ro/perspective/cea-mai-frumoasa-calatorie-n-am-facut-o-o-astept-mereu-george-banu/>, [accesat în data de 22.06.2024], 2024.
- BANU, George, „Familia din Rivoli 18”. În *Observator Cultural*, <https://www.observatorcultural.ro/articol/familia-din-rivoli-18/>, [accesat în data de 24.06.2024], 2016.
- BANU, George, MORARIU, Mircea, *George Banu în dialog cu Mircea Morariu. Viața secundă: comentarii și mărturii despre teatru*, București, Editura Cheiron, 2016.
- BANU, George, *Parisul personal: autobiografie urbană*, București, Editura Nemira, 2013.
- BANU, George, „Pictorii români și călătoria la Paris”. În *Observator Cultural*, 20.12.2019, <https://www.observatorcultural.ro/articol/pictorii-romani-si-calatoria-la-paris/>, [accesat în data de 25.06.2024].
- BANU, George, *Teatrul memoriei*, București, Editura Univers, 1993.
- BOLDEA, Iulian, POP-CURȘEU, Ștefania, *Aproape de scenă: George Banu. Eseuri și mărturii*, București, Ed. Curtea Veche, 2013.
- FLOREA, Silvian-Nicolae, *George Banu, portretist al marilor creatori de teatru*, teză de doctorat, <https://www.arteias.ro/wp-content/uploads/2018/11/rezumat.pdf>, [accesat în data de 22.06.2024], 2018.
- LEDEANU, Alina, „Darul”. În *Secolul 21*, George Banu Contemporanul Nostru, Vol. I, din 7-12/2019.
- LÖWENDAL, Fundația, „Omăgiu - George Banu, Titluri universitare în România”. În Lowendal.ro, <https://www.lowendal.ro/2023/01/21/george-banu/>, [accesat în data de 20.06.2024], 2023.
- ZECA BUZURA, Daniela, Ediția emisiunii „Mic dejun cu un campion: George (Georges) Banu” la TVR 2, difuzată - <https://www.youtube.com/watch?v=-NwVFc160Qw/>, [accesat în data de 24.06.2024], 2021.

³⁴ *Ibidem*, p.12.

³⁵ *Ibidem*, p.13.